

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НАН УКРАЇНИ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»,
факультет економічних наук
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ»
PÄDAGOGISCHE HOCHSCHULE KARLSRUHE (НІМЕЧЧИНА)
SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE,
Katedra Finansów (ПОЛЬЩА)
WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI W BYDGOSZCZY (ПОЛЬЩА)

«ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

30 травня 2025 р.
м. Ірпінь

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРОГНОЗУВАННЯ НАН УКРАЇНИ»

**ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ
ПІДПРИЄМНИЦТВА:
ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ
ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ**

*Збірник матеріалів
VIII Міжнародної науково-практичної конференції*

30 травня 2025 р.

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Ірпінь
2025

УДК 334.7:658(06)

ББК 65.29я431

Е 45

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного податкового університету
(протокол № 17 від 26 червня 2025 р.) та
Вченою радою ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
(постанова № 57 від 4 червня 2025 р.)*

Е 45 **Економічні перспективи підприємництва: виклики
воєнного часу та повоєнної відбудови** [Електронне видання] :
збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної
конференції, м. Ірпінь, 30 травня 2025 р. – Ірпінь : Державний
податковий університет, 2025. – 543 с. PDF-формат ; мережеве
видання ; інституційний репозитарій.
ISBN 978-966-337-768-1

Збірник містить тези VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови», що відбулася 30 травня 2025 р. на базі Державного податкового університету.

Публікації відображають напрями та результати наукових досліджень, присвячених таким актуальним питанням, як: «Економічне підґрунтя розвитку підприємництва в Україні під час війни: можливості та ризики»; «Особливості обліку, аудиту та оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності в умовах воєнного часу»; «Технологічний та інноваційний бізнес – чинник перемоги й економічного стрибка України в період повоєнної відбудови»; «Державна політика підтримки секторальних пріоритетів розвитку бізнесу для стратегування повоєнного економічного відновлення України»; «Україна – простір можливостей для розвитку бізнесу та реалізації ідей: погляд молоді».

Видання призначене для науковців, молодих вчених, аспірантів, студентів.

Матеріали подано в авторській редакції.

**Відповідальність за зміст матеріалів, їх відповідність вимогам чинного
правопису й достовірність фактів та статистичних даних несуть автори.**

УДК 334.7:658(06)

ББК 65.29я431

© Державний податковий університет, 2025

© ДУ «Інститут економіки

та прогнозування НАН України», 2025

ISBN 978-966-337-768-1

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ЕКОНОМІЧНЕ ПІДГРУНТЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ

Артьомова Т. І.

ІНКЛЮЗИВНА ЕКОНОМІКА ЯК СЕРЕДОВИЩЕ
ПІДПРИЄМНИЦТВА Й СУСПІЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІ 22

Біла І. С.

ПОВЕДІНКОВІ ЗМІНИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ 25

Бойко Я. М., Гапак Н. М.

РЕЛОКАЦІЯ БІЗНЕСУ НА ЗАКАРПАТТЯ 28

Браунагель А. В., Ружинська Н. О.

РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ 31

Вернігорова Н. В.

СУЧАСНИЙ СТАН САНАТОРНО-КУРОРТНИХ
ЗАКЛАДІВ ХАРКІВЩИНИ 34

Владіміров Є. С.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКСПОРТНОГО МАРКЕТИНГУ
В ЗЕРНОПЕРЕРОБНІЙ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ 38

Данилюк Т. І.

РОЛЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ 41

Джус В. В.

РОЛЬ НЕФОРМАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЙ У ФОРМУВАННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В УКРАЇНІ 44

Єгорова О. В., Павленко О. В., Крутько С. В.

АНАЛІТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ 48

УДК 336.279:631.11

О. В. Єгорова,

канд. екон. наук, доцент,

ORCID ID 0000-0002-6868-2103;

О. В. Павленко, С. В. Крутько,

здобувачі третього (PhD) рівня вищої освіти,

Полтавський державний аграрний університет,

м. Полтава, Україна

АНАЛІТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Аграрний сектор відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки України, особливо в умовах війни. Проте у воєнний період, коли більшість аграрних підприємств працюють в умовах обмеженого доступу до ресурсів, фінансування та ринків збуту, набула особливої гостроти проблема можливої втрати фінансової стійкості й банкрутства. Банкрутство аграрних підприємств є не лише економічною, а й соціальною проблемою, воно означає втрату робочих місць, поглиблення демографічної кризи сільських територій, занепад інфраструктури.

Сільськогосподарське виробництво завжди супроводжується низкою зовнішніх та внутрішніх загроз, до яких в умовах війни додаються нові ризики – руйнування інфраструктури, скорочення трудових ресурсів внаслідок мобілізації чоловіків та еміграції, проблеми з логістикою, мінімізація страхових механізмів, обмежений доступ до кредитування, зниження купівельної спроможності населення та нестабільність валютного ринку. Деякі з перелічених чинників підвищують ризик банкрутства лише за певних обставин, деякі однозначно збільшують ймовірність настання фінансової кризи, проте дія певних факторів майже неминуче призводять банкрутства підприємства [1].

Особливу вразливість демонструють малі та середні сільськогосподарські підприємства, яким складніше вирішити проблеми із довгостроковим фінансуванням, нестачею ключових ресурсів та збутом продукції, ніж великим агрохолдингам.

Банкрутство аграрного підприємства, як правило, не є раптовою подією. Це результат затяжної фінансової нестабільності, недооцінки ризиків, неефективного управління та відсутності антикризових стратегій. В умовах війни ці чинники лише посилюються, і своєчасне виявлення симптомів кризи, аналіз фінансових показників діяльності та комплексна оцінка ризиків стають критично важливими для збереження життєздатності підприємств [2].

Одним з ключових напрямів запобігання банкрутству є аналітична діагностика фінансової стійкості. Вона базується на поєднанні аналізу фінансових коефіцієнтів

**Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції
«Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови»**

(ліквідності, платоспроможності, рентабельності, оборотності тощо) із якісною оцінкою ризиків та прогнозними моделями (моделі Альтмана, Таффлера, Спрінгейта тощо). Проте, класичні моделі прогнозування банкрутства були розроблені для відносно стабільних економічних умов і потребують адаптації до специфіки українського агросектору в умовах війни. Недостатнє врахування таких факторів, як вплив воєнних дій, зміна клімату, обмежена доступність фінансування та інші призводять до зниження точності оцінок. Тому доцільним є використання коригувальних коефіцієнтів для класичних моделей оцінки ризику банкрутства, що відображають галузеву специфіку, та поєднання кількісних моделей з експертною оцінкою ризиків [2; 3].

У цьому контексті важливим кроком є формування та впровадження інтегрального підходу до оцінки загроз банкрутства. Він передбачає кілька етапів: виявлення та класифікація ризиків, експертна оцінка їх критичності, розрахунок інтегрального показника із застосуванням вагових коефіцієнтів, визначення рівня ризику (низький, помірний, критичний). Підприємства, віднесені до критичної групи, повинні негайно впроваджувати комплекс антикризових заходів.

До найбільш ефективних управлінських рішень у сфері запобігання банкрутству можна віднести: посилення контролю за витратами, оптимізацію дебіторської та кредиторської заборгованості, диверсифікацію продукції та ринків збуту. В умовах воєнного часу пріоритетними стають адаптація логістичних ланцюгів, забезпечення безпеки активів, участь у програмах державної підтримки та міжнародної допомоги.

Сучасні підходи до аналізу ризику банкрутства дедалі частіше включають використання сучасних комп'ютерних програм штучного інтелекту. Для аналітичного оцінювання фінансового стану та ймовірності банкрутства аграрних підприємств в Україні використовують такі популярні програмні продукти, як Power BI, Qlik Sense, Finmap, Farseer та M.E.Doc, які поєднують функції фінансового обліку, візуалізації даних і прогнозування. У світовій практиці для аналізу фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства підприємств широко використовуються такі програмні рішення, як IBM SPSS Statistics, SAS, а також мови програмування R і Python з відповідними бібліотеками машинного навчання. Ці інструменти дозволяють будувати високоточні моделі оцінки ризиків із урахуванням специфіки галузі, країни та масштабу підприємства. Завдяки швидкій обробці великих масивів даних (Big Data) вони дозволяють виявляти закономірності та прогнозувати фінансові кризи на ранніх етапах. Для аграрного сектору особливо перспективним є використання алгоритмів штучного інтелекту (нейронних мереж, дерев рішень, XGBoost), що дає змогу виявляти ранні ознаки фінансової нестійкості навіть за складних і нестабільних умов. У малих і середніх господарствах доцільним є впровадження адаптованих моделей (наприклад, Altman Z-score), які можна реалізувати в Excel або хмарних сервісах.

Використання цих методів забезпечує вищу точність оцінки, ніж традиційні моделі. В аграрному секторі України ці інструменти можуть застосовуватися для аналізу

Розділ І. Економічне підґрунтя розвитку підприємництва в Україні під час війни: можливості та ризики

впливу кліматичних, ринкових та інфраструктурних змін на фінансову стійкість підприємств. Подальший розвиток цифрових платформ моніторингу та прогнозування здатен значно посилити антикризові можливості агробізнесу.

Таким чином, запобігання банкрутству аграрних підприємств в умовах війни має спиратися на об'єктивне аналітичне підґрунтя. Запорукою сталого розвитку є рання діагностика фінансової кризи, своєчасне реагування на ризики та впровадження адаптованих методик оцінки ймовірності банкрутства. Необхідне поєднання кількісного аналізу, експертного судження та галузевої специфіки у формуванні єдиної антикризової стратегії. Пропоноване аналітичне підґрунтя може бути основою для подальших практичних досліджень, методичних розробок і державного регулювання в агросфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Dorohan-Pysarenko L., Rebilas R., Yehorova O., Yasnolob I., Kononenko Z. Methodological peculiarities of probability estimation of bankruptcy of agrarian enterprises in Ukraine. *Agricultural and Resource Economics*. 2021. Vol. 7, no. 2. Pp. 20–39. URL : <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.02.02>

2. Дорогань-Писаренко Л. О., Єгорова О. В., Яснолоб І. О. Методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства українських підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 76. С. 209–216. DOI : <https://doi.org/10.32782/bses.76-30>

3. Дорогань-Писаренко Л. О., Єгорова О. В., Яснолоб І. О. Особливості оцінки ймовірності банкрутства аграрних підприємств в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 68. С. 223–231. DOI : <https://doi.org/10.32843/infrastruct68-39>